

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kohde ja Kunta:	Putkijärven ranta-asemakaava-alue, Hartola
Tutkimuksen laji:	Maastotarkastus/inventointi
Peruskarttalehti:	M4411R
Kiinteistöt:	81-410-1-290 PUTKIJÄRVI 81-410-1-237 KUUSIMÄKI ja 81-410-1-262 HAIJUNKALLIO
Tutkittu alue:	n. 2,2 ha
Inventoija:	Esko Tikkala
Kenttätyöaika:	7.7.2022
Tutkimuslaitos:	Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo
Löydöt:	-
Aiemmat löydöt:	-

Johdanto: Hartolan kunnassa on käynnissä kaavan muutoshanke, jossa tavoitteena on kumota lähes 30 vuotta vanha nykyinen ranta-asemakaava ja pyrkiä vastaamaan tämän päivän vaatimuksiin vetovoimaisten tonttien ja ranta-asumisen sekä varsinkin kantatilan nykyisen pääelinkeinoon eli perusmaatalouden ja metsätalouden osalta. Suunnittelualueelta ei ole olemassa ajantasaista muinaisjäännettietoa (viimeksi se on ollut osa inventoinnin kohdealuetta vuonna 2006: *T. Jussila ja H. Poutiainen 2006: Hartola. Pohjois-Hartolan ranta- ja kyläyleiskaava-alueen inventointi*). Lisäksi suunnittelualueella on sijainnut historiallisen ajan säteriratsutila, joka on luultavasti ollut osa jo sitä varhaisempaa historiallisen ajan kylätonttia (muinaisjäänösrekisterin tunnus *Putkijärvi*, nro. 1000023929). Huomioiden, että Päijät-Hämeen alueelta on viime vuosien aikana löytynyt historiallisten kylätonttien yhteydestä lähes poikkeuksetta viitteitä myös rautakaudesta, on suunnittelualueella tulkittava sijainniltaan otollisena esihistoriallisille löydöille. Edellä esitetystä johtuen alueellinen vastuumuseo edellytti sekä kaavan luonnosvaiheessa että ehdotusvaiheessa suunnittelualueen inventointia, jossa paino on erityisesti rakennuspaikoilla/muuttuvan maankäytön alueella (diaarinro: D/1692/10.02.01.00/2021, 2.12.2021 ja 4.5.2022). Koska kyse on pienehköstä tarkastuksesta, museo suoritti tarkastuksen pyynnöstä virkatyönään 7.7.2022.

Tarkastettu alue: Rakennuspaikat (2 kpl) sekä niiden välitön lähialue.

Metodi: maastohavainnointi, kairanäytteet, lapionpistot ja metallinilmaisintarkastelu (RA3)

Historiallinen kartta-aineisto: Suunnittelualueen rakennuspaikoilla ei pitäjänkartassa (1840-luku) ja kunnikaankartassa (1700-luku) ole sellaisia rakenteita, joita nykyisin voisi tulkita muinaisjäännöksinä.

Havainnot ja tulokset: Kuusivaltainen RA1-alue sijaitsee Putkijärven länsirannalla. Tontin pohjoisosassa sijaitsee pohjois-eteläsuuntaisen, kivikkoisen harjanteen loivahko pääty ja eteläosassa, järven tuntumassa tonttia halkoo itä-länsisuuntainen, vanha rantatöyry. Näiden väliin jäävä tasainen alue on varsin kivikkoinen, mutta periaatteessa mahdollinen esihistorialliselle/historialliselle asutukselle. Havaintoja muinaismuistolain (295/1963) suojaamista tai muista suojelua edellyttävistä kohteista ei ko. alueelta kuitenkaan tehty. Myöskään arkeofyyteistä ei tehty havaintoja. Tontin pohjoisosan tuntumasta, tontin alueen ulkopuolelta, havaittiin neljä kivikkoon tehtyä pääosin soikeaa kuopannetta. Näiden koot vaihtelevat 4 ja 7 metrin välillä, leveydet 3 – 4 metrin välillä ja syvyys vajaasta metristä noin 1,5 metriin (rinteen puolella). Kuopat vaikuttavat ihmisen tekemiltä (nostettuja kiviä reunojen ulkopuolella), mutta niistä ei tehty ajoittavia tai niiden funktiosta kertovia havaintoja (kuten esimerkiksi hiilenpolttoon tai tervahautaan viittaavaa nokista maata ja/tai hiiltä). Eteläisimmässä kuopassa kasvavan puun perusteella kuopat vaikuttaisivat olevan ainakin 80 vuotta vanhoja, mutta tätä varhaisemmaksi ajoittaminen on hankalaa: niiltä osin kuin kairaaminen kivikossa onnistui, ei havaittu huuhtoutumiskerrosta, lisäksi kuopat ovat profiileiltaan varsin jyrkähköt. Sijainti suhteellisen hankalakulkuisessa kivikossa kyseenalaistaa niiden mahdollisen pyyntikuoppafunktion. Rakkakuopiksi ne ovat erittäin suuria ja neljän vierekkäisen kellarikuopan sijainti alueella, josta ei tunneta asutusta ja josta siitä ei ole merkkejä, on varsin epäilyttävää. Todennäköisesti kuopat ovat myöhempään maankäyttöön liittyviä ja siten ne eivät ole muinaismuistolain suojaamia kohteita. Koordinaatit: 6841465, 440652 (kuoppa 1); 6841473, 440656 (kuoppa 2); 6841480, 440666 (kuoppa 3) ja 6841486, 440671 (kuoppa 4).

RA3-alue sijaitsee itäpuolella Putkijärveä ja muodostuu pääosin nykyisin heinäpeltona toimivasta, itään ja etelään loivasti nousevasta alueesta. Tarkastushetkellä peltoalue oli lyhyellä sängellä ja osin leikkuroskan peittämä, mistä johtuen pintapoiminta ei ollut mahdollista. Rakennuspaikan alue käytiin läpi metallinilmaisimella, kairaamalla sekä muutamien lapionpistoin. Peltomultakerroksen (n. 30 cm) alta ei havaittu merkkejä likamaasta tai muusta ihmisen toiminnasta. Peltokerroslöydöt muodostuivat resistentistä materiaalista (nauloja, pellinkappaleita, tinapaperia ja muutamia 1900-luvun kolikoita). Runsaasta kasvilisuudesta johtuen peltoalueen ja järven välistä kapeaa maakaistaletta ei pystytty tarkistamaan kuin hyvin pintapuolisesti. Arkeofyyttejä ei tältäkkään alueelta havaittu.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, ettei kaavahankkeelle ole olemassa esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön kannalta.

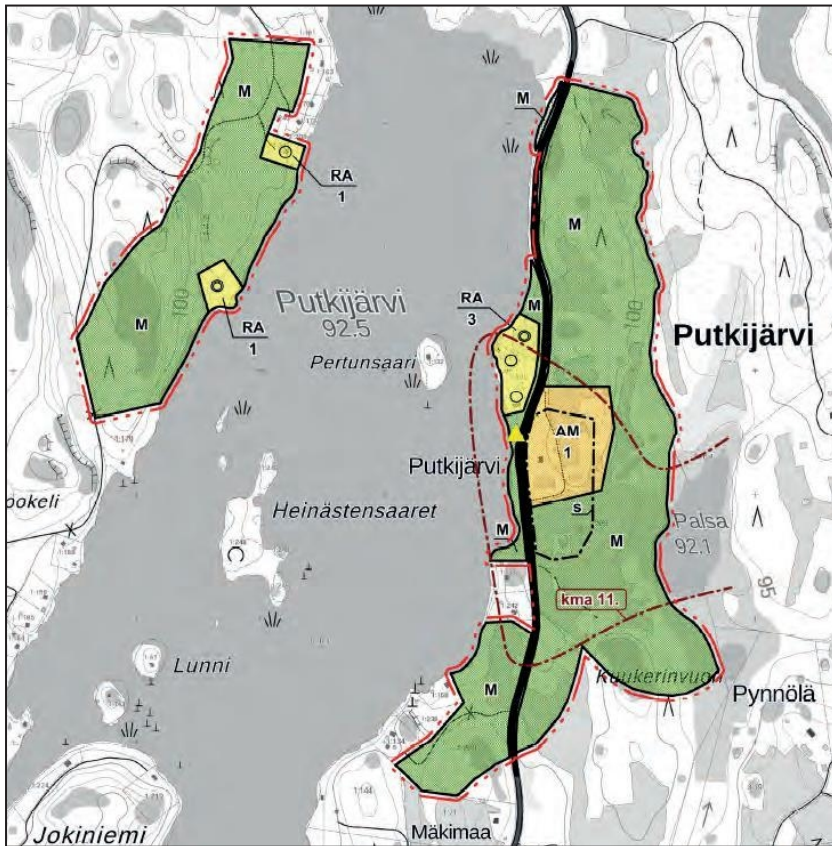
tutkija, arkeologi

Esko Tikkala

Liitteet: Karttaliite, kuvaliite

Tiedoksi: Kaavoittaja, Museovirasto, Hartolan kunta

Karttaliite

Suunnittelualue. Ote ehdotusvaiheen kaavakartasta

Suunnittelualue Pitäjänkartalla (3122 08 Ia.* -/- - Hartola)

Suunnittelualue Kuninkaankartastossa

Maastokartta 2022. Kuopanteet merkitty keltaisilla ympyröillä ja numeroitu. Koordinaatit: 6841465, 440652 (kuoppa 1); 6841473, 440656 (kuoppa 2); 6841480, 440666 (kuoppa 3) ja 6841486, 440671 (kuoppa 4).

Kuvaliite

RA1-alue kuvattuna pohjoisesta. Oikealla kuoppa 1 (kaira kuopassa). Kuvaaja Esko Tikkala.

RA1-alueen tuntumasta havaitut kuopanteet 1 - 4. Kuvaaja Esko Tikkala.

RA3-alue, yleiskuva. Kuva Kaakosta, kuvaaja Esko Tikkala